

ערב תשעה באב

ביום ח' באב (ערב תשעה באב), הסעודה האחרונה לפני הצום נקראת "סעודה מפסקת". יש לסיים אותה לפני השקיעה. בסעודה זו אוכלים רק תבשיל אחד, מלבד הלחם, וכן מאכלים לא מבושלים מותרים באכילה. יש נוהגים לאכול רק לחם וביצה טבולה באפר, בישיבה על מקום נמוך, כאבלים.

לפני השקיעה חולצים את הנעליים, כי אין נועלים נעלי עור בתשעה באב.

אם חל ערב תשעה באב בשבת, אין אוכלים סעודה מפסקת, אלא סעודה שלישית רגילה, אבל מפסיקים לפני השקיעה. את הנעליים חולצים מיד בצאת השבת לאחר ברכת "ברוך המבדיל".

תשעה באב

בתשעה באב ארעו צרות חמורות לעם ישראל. חמשה דברים נמנים במשנה במסכת תענית :

א. נגזר על אבותינו במדבר שלא יכנסו לארץ ישראל. זאת בעקבות חטא המרגלים, אשר הוציאו לעז על הארץ, וגרמו לכל העם לבכות שאינם רוצים לבוא אליה. בכי זה גרם שהקב"ה קבע את יום זה כיום בכיה לדורות.

ב. חרב בית המקדש הראשון.

ג. חרב בית המקדש השני.

ד. נלכדה ביתר. ביתר היתה עיר ענקית של רבבות יהודים שנותרה שלמה לאחר חורבן הבית השני עוד כמה עשרות שנים. חורבנה היה סיום החורבן של כל ארץ ישראל.

ה. טורנוסרופוס הרשע חרש את כל ירושלים ומקום המקדש, כדי שלא להשאיר אפילו זכר לגדולתם של ישראל.

חמשה דברים אלו, המנויים במשנה, רבה השפעתם על כל הדורות, ובפרט חורבן הבית. אולם יום זה היה יום קשה גם שנים רבות אחר כך, ורבו בו הצרות בגלויות השונות. הגדולה והידועה שבהן היא צרת גירוש ספרד. היהודים שחיו ופרחו בארץ ספרד במשך למעלה מאלף שנה, גורשו עד האחרון שבהם, והיום האחרון של הגירוש היה יום תשעה באב בשנת רנ"ב. (לפני כחמש מאות שנה)

מאז חרב בית המקדש, אין הגשמים יורדים כמקודם, ניטל טעמם הטוב של הפירות, ניטל טעם הבשר, ואין יום שאין בו קללה.

מאז חרב בית המקדש אבדנו את כח הקרבנות שהיו מגינים ומכפרים עלינו, נסתלקה שכינת ה' לשמים וניטלה הנבואה מן הנביאים. נותרה לנו רק התורה, שמכח לימוד התורה יש זכות קיום לעם ישראל ולעולם כולו.

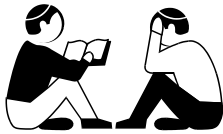

דיני תשעה באב

הלכות הצום בתשעה באב חמורות יותר מאשר שאר הצומות האחרים שנתקנו ע"י חכמים. אם תשעה באב חל בשבת, נדחית התענית ליום ראשון.

- התענית בתשעה באב מתחילה משקיעת השמש של ח' באב עד צאת הכוכבים למחרת. מתענים בכל חמשת העינויים, כמו ביום הכיפורים.
כלומר:

- אסור לאכול או לשתות כלום. חולה ישאל רב כיצד לנהוג. אין לצחצח את השיניים או לשטוף את הפה.
- אסור להתרחץ במים. נטילת ידים אחר השנייה או אחר שהאדם נפנה לצרכיו, היא רק עד סוף האצבעות.
- אסור לסוך את הגוף. סיכה היא מריחת סבון או שמן או תמרוקים, אפילו על אחד האיברים בלבד.
- אסור לנעול נעלים או סנדלים העשויים מעור.
- יחסי אישות אסורים, ואפילו נגיעה. ולכן אם חל ליל הטבילה בליל תשעה באב, דוחים הטבילה למוצאי הצום.
- החל מליל תשעה באב עד חצות היום אין יושבים על כסא או ספסל שגובהם רגיל, אלא יושבים על מקום נמוך.

- בליל תשעה באב לאחר תפילת ערבית, יושבים לארץ וקוראים את מגילת איכה. לאחריה אומרים קינות, שהן תפילות ופיוטים המבכים את חורבן הבית והצרות שבאו בעקבותיו. אין מדליקים אור רב בערב זה.
 - בתפילת שחרית נוהגים בקהילות אשכנז וחלק מקהילות הספרדים לא להתעטף בטלית ולא להניח תפילין, ואילו בחלק מקהילות הספרדים נוהגים להתעטף בטלית ולהניח תפילין בתפילת שחרית. לכן כל אחד ינהג כמנהג בית הכנסת שבו הוא מתפלל. סדר התפילה והקריאה ליום זה, מופיע בספרי הקינות.
 - בתפילת מנחה משלימים מה שהחסירו בשחרית, כולל עטיפת טלית והנחת תפילין, לפי מה שהוזכר בסעיף הקודם. מוסיפים בברכת "בונה ירושלים" קטע של בקשת נחמה - "נחם". הנוסח מופיע בסידורים.
 - נוהגים לא לעשות מלאכה עד חצות היום, כדי לא להסיח את הדעת מהאבלות. מותרת מלאכה שאינה מסיחה את הדעת כגון הדלקת אור.
 - אין מברכים איש את רעהו לשלום. אם אדם שאינו יודע הלכה זו פונה לחברו בברכת שלום, עונים לו בקול נמוך ובלי התלהבות.
 - לימוד התורה משמח את הלב, ולכן אסור ללמוד תורה בתשעה באב. מותר ללמוד רק דברים הקשורים לחורבן ולאבלות. כמו כן נהגו לא לקרוא תהילים ביום זה.
- סיום הצום לאחר צאת הכוכבים. בסעודה שאחר הצום אין אוכלים בשר ואין שותים יין.

**יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שנזכה לגאולה השלימה
שנזכה לראות בביאת משיח צדקנו ובבנין בית המקדש במהרה
בימינו.**

הערה חשובה: בדפים אלו יש קדושה בגלל הפסוקים וההלכות. לכן אסור להשליכם לאשפה או להשתמש בהם בשימוש בזוי. מי שאינו מעוניין לשמרם, יכניסם לגניזה בבית הכנסת.